

Saturna ja Posmo ovat tärkkelysperunoista tärkeimmät

Arjo Kangas, MTT ja Katja Anttila, Perunantutkimuslaitos

Tärkkelysperunaa viljeltiin vuonna 2004 noin 8 600 hehtaarilla. Kun siementuotantokin huomioidaan, on noin kolmannes peruna-alastamme tärkkelysperunaa. Saturna ja Posmo ovat tärkeimmät tärkkelysperunalajikkeet.

Meillä tärkkelysperunaa tuotetaan Satakunnassa ja Etelä-Pohjanmaalla. Suomi on eurooppalaisittain pohjoisella viljelyalueella, joten meille soveltuvat vain rajoitetusti Etelä-Ruotsissa ja Tanskassa tärkkelystuotannossa olevat lajikkeet. Meillä tärkeimmät lajikkeet ovat jo 1970-luvulta saakka viljelty Saturna ja runsaasti tärkkelystä sisältävä Posmo. Yhdessä ne peittävät kaksi kolmasosaa tärkkelysperunan viljelyalastamme.

Saturna ja Posmo ovat melko myöhäisiä lajikkeita. Saturna on viljelyvarma, mutta hieman kuivuudenarka lajike. Saturnan tärkkelyspitoisuudessa ei tapahdu hyvissä välivarastointioissa merkittäviä muutoksia. Posmo tuottaa kokeiden mukaan keskimäärin kahdeksan prosenttia enemmän satoa kuin Saturna. Sen viljely onkin viime vuosina lisääntynyt ja Satakunnan alueella Posmon osuus on jo 44 % viljelyalasta. Posmon välivarastointikestävyys ei kuitenkaan ole Saturnan luokkaa.

Aikaiset Tomppa ja Tanu

Tomppa ja Hankkijan Tanu tuottavat aikaisin tärkkelyssatoa. Normaaliin aikaan tapahtuvassa nostossa Tanun tärkkelyspitoisuus ja -sato jäävät heikommiksi kuin Saturnan.. Tomppa ylittää keskimäärin lähes samaan tärkkelyssatoon kuin Saturna, vaikka sen tärkkelyspitoisuus onkin noin prosenttiyksikön pienempi kuin Saturnan. Molemmilla lajikkeilla on taipumusta ruvenarkuuteen. Tanu on tässä suhteessa arempi. Myös tyvimätä on ajoittain haitannut Tanun siemenlisäyksiä.

Ei ole helppoa jalostaa aikaista tärkkelysperunalajiketta, jonka tärkkelyspitoisuus on korkea ja joka tuottaa runsaan tärkkelyssadon. Kuitenkin myös varhaiseen nostoon sopivia tärkkelysperunalajikkeita tarvitaan. Niiden turvin saadaan tehtaiden käyntikausi alkuun riittävän aikaisin. Käyntikauden jatkaminen loppupäästä pitkälle syytalveen tuo näet omat hankaluutensa: pakkanen uhkaa välivarastoja ja tehtaan

sivutuotteiden, erityisesti solunesteen, hyväksikäyttö vaikeutuu.

Kardal ja Seresta ovat myöhäisiä

Valtalajikkeita myöhäisempiä vaihtoehtoja ovat Seresta ja Kardal. Serestan viljely on toistaiseksi ollut vähäistä. Lajikkeella on Posmon tapaan korkea tärkkelyspitoisuus. Kokeissa Serestan mukulat vioittuivat helposti käsittelyssä. Seresta soveltuu huonosti välivarastointiin, sillä vioittuneet ja mustelmoituneet mukulat hengittävät voimakkaasti ja kuluttavat tärkkelystä.

Kardalia viljellään lähes tuhannella hehtaarilla. Viljely painottuu Satakuntaan, jossa se edullisina kasvukausina tuottaa selvästi Saturnaa ja Posmoa suuremman tärkkelyssadon. Myöhäisenä lajikkeena Kardal kestää myös lehtiruttoa niitä paremmin. Kardalin ruvenarkuus hankaloittaa sen siementuotantoa. Kardal vaikuttaa soveltuvan välivarastointiin Posmoa paremmin.

Kardaliakin myöhäisempi Kuras-lajike on kokeissa osoittautunut erittäin satoisaksi. Kuras kestää hyvin rupea. Toistaiseksi se on kestänyt myös lehtiruttoa melko hyvin. Tosin Tanskassa on jo huomattu lajikkeen rutonkestävyyden heikentyneen merkittävästi. Kuras on niin myöhäinen lajike, että sen viljely tulee kysymykseen lähinnä Satakunnassa. Kurasin välivarastointiominaisuudet ovat melko hyvät.

Lisätietoja: arjo.kangas@mtt.fi
puh. (06) 474 6401

Tärkkelysperunalajikkeet kokeissa 1977 - 2004. Järjestys myöhäisyyden mukaan.

Lajike	Kokeita kpl	Tärkkelys-sato kg/ha	Suhdeluku	Tärkkelys %	Terveet mukulat %	Myöhäisyys 1-9 a)
Hankkijan Tanu	13	6040	84	17,2	39	6,2
Tomppa	16	7060	98	17,1	52	5,0
Saturna	32	7190	= 100	18,0	56	4,8
Posmo	9	7790	108	20,5	51	4,2
Seresta	12	8140	113	20,4	49	3,7
Kardal	24	8525	119	19,8	47	3,3
Kuras b)	12	9660	134	19,6	68	2,8

a) Myöhäisyys arvioitu 1-9, jossa 9 on aikaisin, 1 myöhäisin lajike.

b) Kuras ei ole Suomen lajikeluettelossa.

Tärkkelysperunalajikkeiden viljelyalojen osuudet
Satakunnassa ja Pohjanmaalla vuonna 2004.

Lajike	Satakunnan alue	Etelä-Pohjanmaan alue
Saturna	30	39
Posmo	45	20
Hankkijan Tanu	7	24
Kardal	17	7
Van Gogh	0	4
Muut	1	6
Viljelyala yhteensä, ha	3683	4875